



2024

2023

JESENÍČEK

Č. 9/2023 - 2024, roč. 49



16. listopadu 2023 trávili žáci 1. a 2. třídy školní den v Zoo Plzeň, kde v rámci projektu Rovné příležitosti absolvovali výukový program „Zvířátka z pohádek“.

Doprava do zoo proběhla autobusem hned v ranních hodinách. V 9.30 už na nás čekali tamní lektoři. Ve 2 skupinách jsme procházeli různými pavilony a poslouchali zajímavosti o zvířatech, s nimiž se můžeme setkat v novodobých pohádkách.

Po skončení komentovaného programu jsme si prohlédli zbytek zahrady a před odjezdem ještě poobědvali v místní restauraci a navštívili obchůdek se suvenýry.

Ke škole jsme se vrátili až odpoledne. Počasí bylo studené, chvílemi přšelo, ale den se vydařil a my se těšíme, že se do zoo opět někdy vrátíme.

## ČTVRTÁCI VE SVÍČKÁRNĚ



Ve středu 13. 12. 2023 jsme se vydali do svíčkárny v Šestajovicích. Cesta autobusem trvala sice déle, ale panovala mezi námi dobrá nálada, a tak to rychle uteklo.

Po příchodu do svíčkárny nás přivítala omamná vůně. Záhy jsme zjistili, že se vůně line z koupelových solí, které jsme si též mohli namíchat. Poté přišla řada na výrobu vlastní svíčky. Namáčení do vosku se zdálo

jako velká věda, ale bylo to docela jednoduché. A výsledek stál za to!

Součástí svíčkárny byl i malý statek s domácími zvířaty. Pohladit jsme si mohli kozu, která nám pózovala venku na stole, poníka a husy. Dali jsme si oběd v místní restauraci a pak vyrazili zpět do Jesenice. Cestou jsme si zazpívali vánoční koledy a přiblížili se tak k očekávaným Vánocům.

Žáci 4. A + 4. B



## VÁNOČNÍ FLORISTICKÁ SOUTĚŽ

Střední škola a Základní škola v Jesenici pozvala žáky naší školy na Vánoční floristickou soutěž, která se konala v KD Jesenice ve čtvrtek 14. prosince.

✎ Svou kreativitu a zručnost sem přišli prokázat zájemci z řad žáků druhého stupně. Každý soutěžil sám za sebe, a to pod odborným dohledem pana Václava Nachtigala, vyučujícího odborného výcviku oboru zahradník – florista, a zástupkyně ředitelky školy Mgr. Renaty Jílkové. Uvítala nás paní ředitelka Mgr. Hana Vanická. Úkolem žáků bylo vyrobit malý vánoční svícen a netradiční adventní věnec v obdélníkovém aranžmá.



Porota hodnotila a udělovala body za provedení, zdobení a celkový vzhled. Vyhlášovala se první tři místa: 1. Laura Zelenková, 2. Nikola Kulíšková, 3. Patrik Václavík. Vyherci byli oceněni sladkou odměnou a diplomem.

Všichni žáci si domů odnesli nejen výrobky samotné, ale i mnoho zkušeností.

Mgr. Lenka Valešová



### 3. A + 3. B v MUZEU

Vlastivědné muzeum Jesenice se nachází v budově bývalé radnice, která je v současnosti nejen místem působivých expozic, dokumentujících historii, přírodu a region Jesenicka, ale i významným stánkem kulturních a společenských akcí. Právě sem se naše třetí třídy vypravily v pátek 15. prosince 2023.

Nejprve jsme zhlédli expozici v přízemí, kde se třetíci dozvěděli o dvou významných pokladech. Ty byly nalezeny v okolí Tlestek (známé skleněné kroužky) a u Velké Chmelištné (stříbrné mince z 15. století). Potom jsme se přesunuli do prvního patra, kde jsou vystaveny historické zimní sportovní potřeby. Děti mohly obdivovat dřevěné sánky s volantem, krásné kožené brusle nebo dětské lyže, na kterých mnozí z pamětníků začínali své lyžařské pokusy. Děti poté dostaly papír a pastelky a měly nakreslit některý z vystavených kousků, který se jim nejvíce líbil. Některé obrázky byly velice povedené a možná budou někde v muzeu k vidění. Velkou pozornost získal velký plyšový medvěd na saních.

Opět se nám v muzeu moc líbilo a těšíme se na další výstavy.

Ing. Jitka Pecková



## DRUHÝ VÁNOČNÍ JARMARK

Po loňském pozitivním ohlasu tohoto charitativního počínu padlo rázné rozhodnutí začlenit vánoční jarmark do pravidelných školních akcí. Již v září se dohodly termíny a přípravy mohly začít. Trvaly celé 2 měsíce. Domlouvaly se druhy výrobků, pomocníci i vystoupení. Paní učitelka Doležalová cvičila s malými gymnastkami pohybové vystoupení, paní učitelka Břinková vystoupení se svými prvňáčky a na druhém stupni probíhal nácvik s kroužkem Pohybovek pod vedením paní učitelky Tomkové.



V pondělí 18. prosince proběhly vánoční dílny, jejichž výsledkem bylo mnoho krásných předmětů a cukroví do kavárničky. Zapojili se i dobrovolníci z řad rodičů a žáků, například paní Černošlávková, Vernerová, Tereza Dragounová Patrik a Tomáš Václavíkovi i celé rodiny – Švarcovi, Řezáčovi, Koudelovi, Gasperovi.

Ve středu 20. 12. se chystal jarmark už od rána. Žáci osmé třídy připravili odpoledne kavárnu, prodejní stánky a tělocvičnu. Pan školník zařídil ozvučení, aby příchozí vše dobře slyšeli. Paní kuchařky si nachystaly kavárnu k prodeji dobrot.



V 16 hodin vše vypuklo krásnými vystoupeními, a to nejen pohybovými, ale i hudebními pod vedením paní Zdeňky Šperkové. Na závěr zazpíval školní sbor pod vedením p. učitelek Doležalové a Valchářové. Poté návštěvníci zamířili k prodejním stánkům a také do kavárny, kde k navození správné vánoční atmosféry hrál Honza Černošlávek z 9. třídy na akordeon.

Zhruba v 18.00 už nebylo co prodávat, pomocníci z 8. a 9. třídy, kteří prodej obstarávali, pomohli také s úklidem. Teprve poté se odebrali domů.



Vybrané peníze budou předány po Novém roce v tělocvičně před nastoupenou školou mamince Elišky Dulajové.

Děkujeme všem zúčastněným nejen za pomoc, nákup i další příspěvky, ale také, že ukázali dětem, že pomáhat má smysl a je samozřejmou součástí civilizovaného světa.

Za ZŠ a MŠ Jesenice Mgr. Nikola Tomková, hlavní organizátor



## VÍTE, ŽE...

... vlivem nitrolebního tlaku se v mikrogravitaci zhoršuje zrak? Mnozí kosmonauti se pak vracejí na Zemi s trvalou změnou vidění.	Tajemství vesmíru, červen 2023, str. 16
... Platónovo původní jméno (podle Laercia) bylo Aristoklés, ale od svého zápasnického trenéra přijal nové jméno Platón, což znamená „široký“? To mělo odkazovat k jeho mohutné, svalnaté postavě.	Ilustrovaná historie č. 17/2023, str. 55
... nejvyšší počet potvrzených měsíců krouží kolem Saturnu – astronomové jich dosud napočítali 113? Planeta tak sesadila z pozice jedničky sousední Jupiter s 95 známými souputníky. Bronzovou příčku drží Uran s 27 měsíci, čtvrtý je Neptun se 14.	Tajemství vesmíru, červenec – srpen 2023, str. 55
... nejbližší známou extrasolární oběžnici (planetu), jež by mohla hostit život, představuje Proxima Centauri b? Krouží kolem červeného trpaslíka (typ hvězdy) Proximy Centauri asi 4,2 světelného roku od Země a astronomové ji objevili v roce 2016.	Tajemství vesmíru, listopad 2023, str. 39
... v době svého vzniku kroužil Měsíc k Zemi mnohem blíže? Před 4,5 miliardy let je dělilo asi 25 000 km, zatímco dnes jde o 384 399 km.	Tajemství vesmíru, prosinec 2023, str. 47
... mobilní telefon se skládá z 60 různých materiálů od přibližně 270 dodavatelů? Přesto jen Čechům leží v šuplících více než 10 milionů starých mobilních telefonů bez využití.	CHIP, leden 2024, str. 37
... Mléčnou dráhu obklopuje asi 50 satelitních galaxií? Naším nejbližším sousedem je trpasličí galaxie Velký pes, vzdálená 25 000 světelných let od Sluneční soustavy.	Tajemství vesmíru, leden – únor 2024, str. 33

## JAK JSEM PYŠNÁ NA SVÉ ŽÁKY

Čtvrteční dopoledne 21. 12. 2023 patřilo sportu a pohybu – konal se turnaj v přehazované, do kterého se zapojili žáci od 5. do 9. třídy.

Už na zápisových arších bylo jasné, že se zapojila většina dětí ze všech zmíněných tříd. Z podrobného studování bylo zřejmé, že nehrají třídy proti sobě, ale tvoří smíšená družstva, v nichž jsou nejen žáci z různých tříd, ale hrají chlapci a dívky společně. Samotný turnaj byla jedna velká pastva pro oči – děti hrály pro radost, s velkým nadšením, ne pro souboj, prohry braly statečně a výhry s pokorou, nikdo se nepovyšoval, nikdo se nepral, nehádal, nevztekal... Děti se snažily zapojit vždy celé družstvo, velcí nahrávali malým, kluci dívkám, ostatní povzbuzovali a fandili.

V mých očích byli vítězi všichni – výhrou bylo to nejen to, že se sešli, že si zasportovali, že hráli s chutí, ale i to, že se k sobě chovali hezky. Jsem na ně pyšná.

Mgr. Eva Konířová



Fotografie z předvánočního turnaje v přehazované si můžete prohlédnout ve fotogalerii na adrese <https://zsjesenice.cz/fotogalerie/1672-turnaj-v-prehazovane/>.

## VÝSLEDKY VÁNOČNÍHO TURNAJE V PŘEHAZOVANÉ

MLADŠÍ ŽÁCI	DŮCHODCI	DRÁKULOVÉ	ŠTĚKNY	PLEŠOUNI 37	JESETEŘI	BANÍK	BODY	SKÓRE	UMÍSTĚNÍ
DŮCHODCI		8 : 6	13 : 7	7 : 5	10 : 2	15 : 5	10	53 : 25	1.
DRÁKULOVÉ	6 : 8		9 : 7	9 : 7	11 : 6	13 : 6	8	48 : 34	2.
ŠTĚKNY	7 : 13	7 : 9		14 : 2	9 : 5	14 : 5	6	51 : 34	3.
PLEŠOUNI 37	5 : 7	7 : 9	2 : 14		12 : 5	10 : 11	2	36 : 46	4.
JESETEŘI	2 : 10	6 : 11	5 : 9	5 : 12		8 : 5	2	26 : 47	5.
BANÍK	5 : 15	6 : 13	5 : 14	11 : 10	5 : 8		2	32 : 60	6.

DŮCHODCI	V. Štercl, L. Pavlis, M. Jacák, T. Kovač, T. Václavík, M. Popek
DRÁKULOVÉ	K. Gabčo, V. Ptáček, S. Kudrna, M. Döme, J. Navrátil
ŠTĚKNY	L. Zelenková, P. Žebrakovská, I. Olahová, K. Blahová, Š. Danielová, J. Klementovičová
PLEŠOUNI 37	N. Lazarová, V. Valchářová, N. Vaicová, S. Worofková, L. Černá, N. Kulíšková
JESETEŘI	N. Iblová, M. Červenkovičová, D. Kinšt, M. Dubec
BANÍK	R. Kmeťo, F. Pecka, F. Spielberger, L. Jesínek, P. Jacák

STARŠÍ ŽÁCI	GEJBAR	EXPERTI	SMOKERS	POPELNÍKY	RODINA	KONĚ	BODY	SKÓRE	UMÍSTĚNÍ
GEJBAR		12 : 8	15 : 5	11 : 7	15 : 6	15 : 2	10	68 : 28	1.
EXPERTI	8 : 12		15 : 3	7 : 9	11 : 6	13 : 2	6	54 : 32	2.
SMOKERS	5 : 15	3 : 15		10 : 4	12 : 14	11 : 6	6	41 : 54	3.
POPELNÍKY	7 : 11	9 : 7	4 : 10		10 : 12	13 : 4	4	43 : 44	4.
RODINA	6 : 15	6 : 11	14 : 12	12 : 10		13 : 7	4	41 : 55	5.
KONĚ	2 : 15	2 : 13	6 : 11	4 : 13	7 : 13		0	21 : 65	6.

GEJBAR	J. Bouda, O. Dlouhý, P. Vošahlík, Z. Švandrlík, M. Šika
EXPERTI	J. Lieber, A. Černý, J. Ketner, E. Casasová, A. Koudelová, K. Kovářová
SMOKERS	K. Trpáková, J. Demková, A. Danielová, M. Narovcová
POPELNÍKY	V. Javůrek, A. Chochola, V. Gasper, M. Z. Gasperová, M. Kadeřábek
RODINA	J. Černošlávka, V. Sojka, D. Makovský, P. Makovský, M. Měchura
KONĚ	K. Demková, M. Burstová, M. Rojíková, L. Bejlková, K. Irdzová







# MÍČOVÉ HRY

V tomto školním roce probíhá každé úterý kroužek míčových her. Od 14:15 hodin pro děti ze třetích a čtvrtých tříd a od 15:15 hodin pro žáky ze šesté a sedmé třídy.



Míčové hry jsou všeobecně oblíbené. Rozvíjejí pohybové dovednosti, posilují soutěživého ducha i kolektivní spolupráci. Děti se nejvíce „vyřádí“ při vybíjené, kterou mají nejraději, protože mohou vybit paní učitelku. Ke zdravému pohybu prostě patří i veselá nálada. Sportu zdar!



Klára Valchářová

## OD PODZIMU DO JARA - VYHODNOCENÍ 4. KOLA VÁNOČNÍ SPECIÁL

2. – 4. TŘÍDA		
JMÉNO / POŘADÍ	TŘ.	B.
1. Tereza Skřivanová	4. B	19
1. Natálie Jelínková	3. A	19
2. Martin Zelenka	3. A	18
3. Soňa Šmídová	3. B	16
3. Nela Malichová	4. A	16
4. Natálie Vaicová	3. B	13,5

5. – 8. TŘÍDA		
JMÉNO / POŘADÍ	TŘ.	B.
1. František Pecka	5	19
1. Sofie Worofková	6	19
2. Andrea Sýkorová	5	18
2. Tomáš Václavík	7	18
2. Martina Z. Gasperová	6	18
2. Vojtěch Gasper	8	18
3. Karolína Kondelíková	5	17,5
4. Miluše Staňková	6	17
4. Natálie Ibllová	5	17
5. Victoria Valchářová	6	16
6. Tobiáš Řezáč	6	12



Dopravní hlídka zastaví auto a po kontrole policista konstatuje: „Tak to máme sjeté gumy, nefunkční přední světlo a prasklý nárazník. Celkem za čtyři a půl tisíce korun.“

Řidič na to reaguje: „To jako fakt? Tak se do toho hned pusťte, v servisu za to po mně chtěli deset tisíc!“



## PŘED 70 LETY BYL VEŘEJNOSTI PŘEDSTAVEN PRVNÍ SYSTÉM PRO STROJOVÝ PŘEKLAD

Strojovým překladem rozumíme proces automatického překladu z jednoho přirozeného jazyka do jiného pomocí počítače. První systém pro strojový překlad byl veřejnosti představen již 7. ledna 1954 v newyorském sídle firmy IBM (= **International Business Machines Corporation**), tedy právě před 70 lety.



Událost přitáhla značnou pozornost médií i široké veřejnosti. Systém samotný byl ale z dnešního pohledu velmi jednoduchý, jeho slovník obsahoval pouze 250 slov a při předvádění překládal pouze 49 zvlášť vybraných vět z ruštiny do angličtiny. I přes tuto jednoduchost ale vzbudil dojem, že praktické nasazení strojového překladu už není daleko, což pomohlo získat dostatečné finanční prostředky na další výzkum.

Do vývoje v oblasti strojového překladu bylo investováno značné úsilí jak v komerční, tak i v akademické sféře. Dosahované pokroky byly ale po celá desetiletí velmi skromné. Komerčně nejpěšnějším systémem se stal Google Translate, který nabídl překlad mezi světovými jazyky v kvalitě postačující pro základní porozumění textu. V posledních letech však dosáhl rychlého pokroku neuronový strojový překlad, založený na hlubokém učení.

Strojové učení funguje na principu analýzy velkého množství dat. Neuronová síť zkouší překládat části textu a poté zkontroluje, nakolik se její verze liší od té správné. Ty části neuronů, jež napovídaly správnou možnost, budou posíleny a příště budou hrát v rozhodování větší roli. Čím rozsáhlejší a kvalitnější jsou vstupní data, tím lepší bývá výsledek.

Překladače založené na práci s umělou neuronovou sítí (přezdívanou „umělá inteligence“) jsou dostupné od roku 2017. Google nasadil v tomto roce neuronovou síť ve svém Překladači a vznikl též konkurenční projekt DeepL, který v současnosti poskytuje většinou lepší výsledky.

Pro „umělou inteligenci“ byl průlomový rok 2022. Její přínos a fungování začaly být zřejmé i neoborníkům. Neuronová síť dokonce zvládá přenést prakticky každé diktované slovo i do ilustrované podoby. Na podzim 2022 firma OpenAI představila šikovný všestranný nástroj ChatGPT, který dokáže generovat přesvědčivé texty na objednávku.



I ke vzniku tohoto obrázku pomohly nástroje využívající neuronové sítě, konkrétně Midjourney a Stable Diffusion

Díky často zmiňovanému ChatGPT si sílu velkých jazykových modelů může vyzkoušet každý (viz <https://chat.openai.com/auth/login>). Umí s námi komunikovat a budí dojem, že nám rozumí. Zároveň ale dělá často nepochopitelné závěry a občas ještě nechápe některé naprosto evidentní věci.

Vývoj však jde rychle dopředu a lze se jen dohadovat, jaké budou jeho dopady na některé profese, kupříkladu novináře, programátory, manažery, analytiku, učitele, vědce... vlastně na všechny profese, které nějakým způsobem pracují s počítačem.

JMÉNO	<b>LAGARFLJÓT</b>	PŘÍŠERA Z JEZERA LAGARFLJÓT
MÍSTO	Jezero Lagarfljót	Island



☞ Rok 1345 – Je zaznamenána nejstarší zmínka o vodní obludě, která dostane jméno Lagarfljót – podle místa na východě Islandu, kde se objevuje.

☞ Rok 1589 – Na hladině jezera Lagarfljót spatřili námořníci a rybáři gigantickou nestvůru, která se prý „zvedla tak vysoko, že pod jejím hrbem mohla proplout plachetnice“.

Rok 1963 – Jezerní příšeru prý na vlastní oči pozoroval šéf Islandské národní lesní správy Sigurður Blöndal. Do té doby se domníval, že Lagarfljót je pouze smyšlenou legendou.

Rok 1983 – Během pokládání telefonního kabelu zaznamenali dělníci při předběžných hloubkových měřeních velkou pohybující se masu v dané lokalitě. Když později nefunkční kabel vyzvedli, zjistili, že je na 22 místech poničený.

Rok 1998 – Studenti hallormsstaðirské školy i se svou vyučující pozorovali u břehu jezera Lagarfljót podivné stvoření, které popsali jako obrovského červa.

#### POZNÁMKA 1):

Americký kryptozoolog Loren Coleman (\*1947) uvádí, že „uvažované monstrum je popisováno jako bledý hrbatý tvor asi 15 metrů dlouhý s masitými vousky po stranách tlamy“.

Únor 2012 – Islandský farmář Hjörtur Kjerúlf pořídil ze svého domu video, na němž je patrné, jak se po sněhem pokryté ledové vodě vine cosi obřího – viz

<https://www.youtube.com/watch?v=PSWnGLSok-s&t=18s>

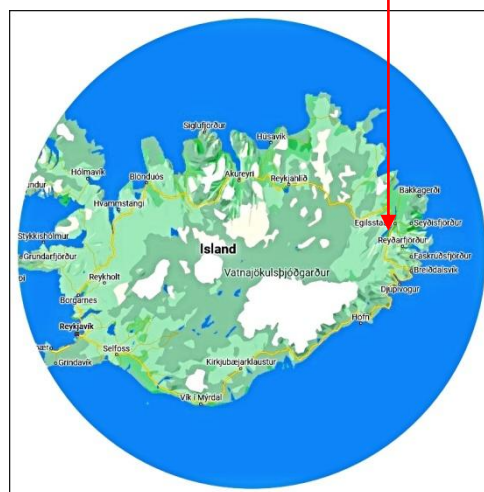


#### POZNÁMKA 2):

Na sociálních sítích způsobí toto video poprask a záznam zhlédne přes pět milionů lidí. Zastupiteli blízkého města Fljótsdalshérað je záhy jmenovaná 13členná komise, která má záběry prozkoumat. Ta nakonec nejtěsnějším možným rozdílem dojde k závěru, že video je autentické. Řada vědců s tím ovšem nesouhlasí. Podle nich je na něm nejspíš zmrzlá síť na ryby, unášená silným proudem.

#### POZNÁMKA 3):

Počet pozorování Lagarfljóta stále stoupá. Podle některých kryptozoologů by se za tímto záhadným tvorem mohl skrývat plesiosaurus nebo mosasaurus, jehož předci po skončení poslední doby ledové „uvízli“ v ledovcovém jezeře. Není to ale příliš odvážná domněnka? Co si o tom všem myslíte vy, čtenáři Jeseníčku?







V pátek 5. ledna 2024 byl paní Věře Dulajové předán šek na finanční částku 32 584 Kč, představující výtěžek Vánočního jarmarku v závěru kalendářního roku. Ke slavnostnímu předání, na které přišla nejen paní Dulajová, ale i Eliška v doprovodu dědečka, došlo v tělocvičně naší školy před nastoupenými třídami a zaměstnanci. Opravdu nás moc těší, když můžeme pomoci, kde je třeba.

#### VYJÁDRĚNÍ PANÍ DULAJOVÉ

Když mi poprvé zavolala paní učitelka a já jsem v telefonu uslyšela „Základní škola Jesenice“, hlavou mi proběhla otázka: „Co ten Ríša zase provedl?“ Pak mi hned došlo, že Ríša už přece není žák základní školy.

Chtěla bych moc poděkovat škole, že učí děti pomáhat ostatním, což je v dnešní době vzácné. Penízky od vás přidáme k ostatním a vybudujeme doma pro Elišku bezbariérovou koupelnu, jelikož ji čeká další operace nožiček a na několik měsíců bude upoutaná na invalidní vozík.

Moc vám všem děkujeme a snad někdy budeme moci pomoci my vám.

Věra Dulajová – maminka Elišky



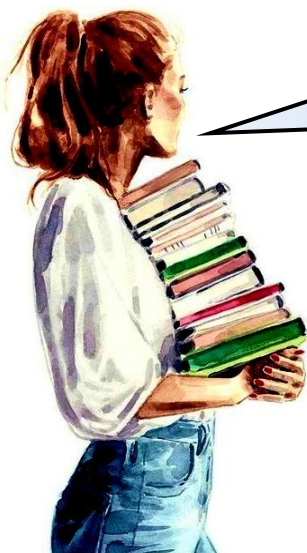
Zaměstnanci a žáci 

Základní školy a mateřské školy Jesenice

Vám přeje krásné vánoční svátky.

Ať jsou naplněny pohodou, radostí  
a nezapomenutelnými okamžiky  
s Vašimi nejbližšími.

Do nového roku přejeme hlavně pevné zdraví  
a co nejméně starostí.



# ČTENÁŘSKÁ SOUPEŤŽ JESENÍČKU

## ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 8/2023-2024:

### 1.- MOHLI SE POTKAT?

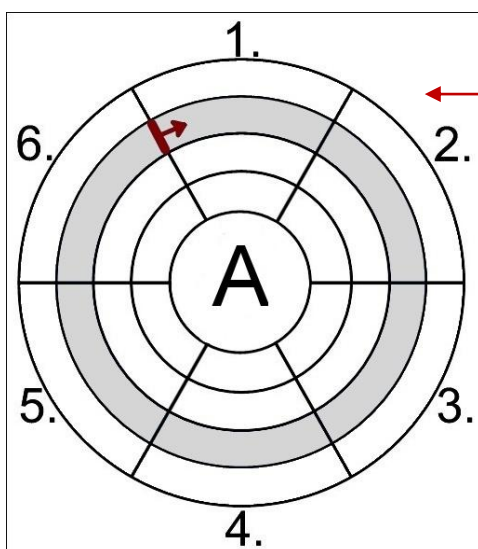
ANO	→	1	2	4	8	10
NE	→	3	5	6	7	9

### 1.- ASTRONOMICKÝ KVÍZ

1b	2a	3c	4b	5b	6a
----	----	----	----	----	----

## 1) KTERÉ SLOVO NEPATŘÍ MEZI OSTATNÍ?

1	Čechy	Polsko	Morava	Slezsko
2	K. Schwarzenberg	V. Havel	V. Klaus	P. Pavel
3	legenda	povídka	letopis	kronika
4	Evropa	Asie	Afrika	Grónsko
5	sv. Václav	sv. Ludmila	Boleslav I	sv. Prokop
6	Braillovo písmo	obrázkové písmo	znakové písmo	klínové písmo
7	Verdun	Stalingrad	Ypry	Somma
8	Chammurapi	faraon	pyramida	Tutanchamon
9	palcát	sudlice	puška	cep
10	katedrála sv. Víta	Karlův most	Karlštejn	Lány



## 2) KRUHOVÁ DOPLŇOVAČKA

1) Druh topolu (v ČR hojně rozšířený). 2) Potřeba k ukotvení lodi. 3) Muzika. 4) Otisk boty (šlápěj). 5) Věstkyně. 6) Užší pruh moře mezi pevninami.

## 3) HÁDANKA

Běžela paní přes louku k hůrce, ztratila perličky na dlouhé šňůrce. Měsíček o nich dobře věděl, nikomu však nic nepověděl.

A sluníčko, sotva vstalo, všechny perly posbíralo.

**Na co odkazuje naše hádanka?**